

ХІД РОСТУ ЛІСОВИХ КУЛЬТУР ПРИ РІЗНИХ СПОСОБАХ ПІДГОТОВКИ ҐРУНТУ В УМОВАХ УРАЇНСЬКОГО ПОЛІССЯ

Беґеба В. М., к. т. н., Омелянчук В. В., асистент

Постановка проблеми. Штучне лісовідновлення - одне з ефективних способів підвищення продуктивності лісових земель, тому що при ньому скорочується до мінімуму лісовідновний період і створюється можливість вирощування швидкоростучих і технічно цінних деревних порід[4].

Аналіз останніх досліджень. Для розв'язання проблеми безперервного і невиснажливого лісокористування, вирощування високопродуктивних лісових насаджень відповідно до типу лісорослинних умов, одержання максимального лісівничого ефекту при мінімальних затратах першорядне значення має відтворення лісових ресурсів шляхом створення лісових культур. Навіть у багатьох типах лісу, де природне відновлення порід відбувається добре, щоб запобігти заміні головних порід другорядними, доцільно вдатися до штучного лісовідновлення. Саме лісові культури повинні збагатити породний склад лісів, не допустити його збіднення. Склад штучного насадження мусить відповідати конкретному типу лісу, інакше знижується продуктивність, цінність культур, погіршується їх санітарний стан. Крім того, слід брати до уваги складні взаємозв'язки між деревними породами: цінні породи з меншою конкурентоздатністю можуть випадати зі складу насадження або рости погано. Природне відновлення на соснових зрубках відбувається незадовільно, в недостатній кількості або зовсім відсутнє. Здебільшого спостерігається зміна сосни м'яколистяними породами (головним чином березою)[1].

Мета досліджень. Метою наших досліджень було встановити вплив різних способів створення лісових культур на основі їх росту: об'єм кореневої системи, висота, діаметр та ін.

Результати досліджень. В зв'язку з цим, було закладено пробні площі з різними способами підготовки ґрунту для створення лісових культур. Першим широко застосовуваним методом є створення лісових культур у рівнинних умовах центрального Полісся обробіток ґрунту за допомогою плуга ПКЛ-70. Другим методом суцільної підготовки ґрунту експериментальним плугом ПЛДМ-2,50 [2, 3].

За результатами таблиці 1 ходу росту лісових культур видно, що культури створені експериментальним плугом ПЛДМ-2,5 (суцільний обробіток ґрунту) значно переважають

за показниками культури створені плугом ПКЛ-70 (частковий обробіток ґрунту).

Таблиця 1

Хід росту лісових культур при різних способах обробітку ґрунту

Показники	Значення показників					
	Обробіток по борознам 2009 р.	Суцільний обробіток, 2009 р.	Обробіток по борознам 2010 р.	Суцільний обробіток, 2010 р.	Обробіток по борознам, 2011 р.	Суцільний обробіток, 2011 р.
Висота	10,2	13,4	12,3	19,1	26	36,5
Діаметр кореневої шийки	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,8
Діаметр крони	6	9,8	7	11,5	16,1	18,8

За графіком ходу росту лісових культур по висоті (2009 - 2011 рр.) значення показника коливається від 12,3 см при частковому обробітку ґрунту до 36,5 см при суцільному, що становить 26,4 % переважання по висоті культур створених експериментальним плугом ПЛДМ – 2.5.

Значення показника по діаметру кореневої шийки коливається в межах від 0,5 см при частковому обробітку ґрунту до 0,6 см при суцільному обробітку ґрунту в 2010 році, і відповідно від 0,5 см до 0,8 см в 2011 році. Отже, переважання по діаметру кореневої шийки культур створених методом суцільного обробітку ґрунту над частковим становить в межах 25,5 %.

Мінімальне значення показника по діаметру крони становить 7,0 см при частковому обробітку ґрунту, і 11,0 см – при суцільному, у культур сосни звичайної 2010 року створення, що показує про переважання суцільного обробітку ґрунту на 19,8 %.

У культур 2011 року, створених плугом ПКЛ – 70 діаметр крони становить 16,0 см, а у культур створених за допомогою ПЛДМ – 2,5 відповідно 19,5 см. Переважання культур створених за допомогою плуга ПЛДМ – 2,5 над культурами створеними плугом ПКЛ – 20 за діаметром крони становить в межах 26,4%.

Висновки. Як показали наші експериментальні дослідження, створені лісові культури експериментальним плугом ПЛДМ – 2.5 переважають по висоті, по діаметру крони та діаметру кореневої шийки культури, створенні плугом ПКЛ – 70, в середньому на 25,9 %. Це обумовлено тим, що при суцільному обробітку ґрунту дисковими органами експериментального агрегату ПЛДМ – 2.5, культури садять в родючий шар ґрунту, а при частковій посадці культур в нижній малородючий шар, що негативно впливає на їх приживлюваність, ріст і розвиток, відповідно лісові культури сосни звичайної генетично будуть запрограмовані до непродуктивності стиглого насадження. Також при частковому обробітку ґрунту невелика зона оброблюваної площі призводить до швидкого забур'янення лісових культур, що веде за собою пригнічення створених культур. Оскільки ширина мінералізованої смуги не більш 1,3 м, тому культури вже на другий рік будуть пригнічуватися бур'янами, швидкоростучою поросллю осики і берези.

Використані джерела інформації

1. Беґеба В.М. До питання зниження енергом'язкості процесу обробітку ґрунту на нерозкорчованих зрубках// Наук. вісн. НАУ / Редкол.: Д.О. Мельничук (відп.ред.) та ін.–К., 1999.–Вип.. 17.– С.191–196.

2. Беґеба В.Н., Гореной Л.Н., Беґеба В.В. Почвообрабатывающее орудие. – Описание к а. с. №1521317 А1.–Бюл. №42. – 2 с.

3. Патент на корисну модель №54651, автори Беґеба В.М., Турко В.М., Омелянчук В.В., Беґеба С.В.

4. Кайрюкштіс Л., Шаунас З. Воздействие лесных машин на почву// Лесное хозяйство.- 1990.- № 8.- С. 37-40.
5. Нартов П.С. Дисковые почвообрабатывающие машины. – Воронеж: Издательство ВГУ, 1972. – 184 с.